

Kazimierz Szymonik

25 lat Chóru Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 1/1, 272-275

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

25 LAT CHÓRU AKADEMII TEOLOGII KATOLICKIEJ W WARSZAWIE

„Muzyka i śpiew zajmują w kulturze narodów wszystkich czasów miejsce naczelne. To niewątpliwie stanowisko dostrzegane było także przez tych, którzy pod natchnieniem Boga pisali święte księgi Biblii, jak i przez tych, którzy ustalili, jak pełnić służbę przed Bogiem w obrzędach liturgicznych.

A właściwie to cały świat jest muzyką i śpiewem. I piękne ćwierkanie świerszczy, rechotanie żab na wiosnę, kwilenie piskląt, kłaskanie słowików, pianie kogutów, ryczenie zwierząt, szum morza i drzew w lesie, a nawet zgrzyty i piski, które zapełniają naszą ziemię w różnorodnej harmonii i dysharmonii.

Pragniemy to wszystko mieć jednak uporządkowane, przedłożone w harmonii, możliwe w odbiorze. Śpiew, muzyka, rządzić się muszą takimi prawami, które przyswajają pozytywnie nasze uszy.

W dysharmonii, jaka nas otacza, zgiełku, który dokucza i obciąża nerwy, szukamy harmonii, melodii, śpiewu. Dlatego cieszymy się wszyscy i jesteśmy dumni, że ATK z założenia swego zmierzająca do porządkowania myślenia i działania, posiada wspaniałą Chór Akademicki, który właśnie przyczynia się w sposób istotny do wprowadzenia harmonii w kontaktach z Bogiem i ludźmi.

Zadanie to spełnia chór przez 25 lat swego istnienia. Jest ambasadorem harmonii i łagodzenia. A czyni to wręcz perfekcyjnie i dlatego słuchają go chętnie ludzie w kraju i za granicą.

Władze uczelni cieszą się tymi niewątpliwymi sukcesami na polu modlitewnego kierowania w melodii swych uczuć do Tego, który jest i ułatwiania porozumiewania się między ludźmi”.

Tymi słowami zwrócił się do Chóru ATK z okazji srebrnego Jubileuszu Jego Magnificencja ks. prof. Jan Łach – rektor Akademii Teologii Katolickiej.

Dzisiaj najstarsi chórzycy mają po 25 lat, zrozumiałe jest więc, że nie mogą pamiętać jak wyglądały początki działalności tego Zespołu, czyli roku 1968 kiedy to z inicjatywy księdza Zbigniewa Piaseckiego powstał Chór Akademii Teologii Katolickiej.

Przez ten czas wyrosło nowe pokolenie studentów-chórzystów, którzy kontynuują prace założycieli i nie zapominając o nich, bogatsi o ich doświadczenia zapisują nowe karty kroniki Zespołu i Uczelni.

25 lat to wiek, który zobowiązuje. Dzisiaj Jubilat, to w pełni dojrzały Zespół, o ukształtowanym profilu artystycznym i wykonawczym, mający na swym koncie wiele nagród i wyróżnień na festiwalach i konkursach w kraju i za granicą. Wystarczy wspomnieć o nagrodzie Ministra Edukacji Narodowej (1968), Grand Prix na festiwalu w Kraśniku (1987), złotym medalu oraz nagrodzie specjalnej i dyrygenckiej na festiwalu w Katowicach (1988), nagrodzie Błogosławionego Brata Alberta (1988), II miejsce na festiwalu w Rumii oraz na konkursach w Loreto, Barcelonie, Pordenone, Mirepoix, Międzyzdrojach, Kamieniu Pomorskim, Tyńcu, Wrocławiu i Warszawie.

Chór ma w swoim dorobku wiele nagrań radiowych i telewizyjnych, odbył 30 tournée artystycznych goszcząc w niemalże wszystkich krajach Europy. Dla wielu chórzystów była to możliwość zetknięcia się z kulturą krajów zachodnich, architekturą i historią chrześcijańskich narodów Europy. Szczególnie przed rokiem 1989 były to cenne doświadczenia. Owocowały one późniejszymi kontaktami które – pielęgnowane – pozwalają dzisiejszym członkom Zespołu mieć przyjaciół we Francji, Niemczech, Włoszech czy Belgii.

Jednym z najcenniejszych dla chóru kontaktów jest serdeczna przyjaźń z Chórem Maitrise Saint Evode z katedry w Rouen (Francja). Chór ATK przebywał w stolicy Normandii już osiem razy, uczestnicząc poprzez śpiew m.in. w Liturgii Wielkiego Tygodnia sprawowanej przez przewodniczącego Episkopatu Francji Arcybiskupa Joseph'a Duval.

W Niemczech zespół znalazł oddanych przyjaciół w Blombergu (Nadrenia-Westfalia), gdzie czterokrotnie dawał koncerty kołędowe, oraz uczestniczył w spotkaniach ekumenicznych, a także w ostatnim czasie w Oberkochen (Szwabia), uczestnicząc w uroczystościach 650-lecia Parafii św. Piotra i Pawła oraz w podpisaniu układu o współpracy partnerskiej między miastami Oberkochen a Montebelluną (Włochy). Kontakt ten był możliwy dzięki wcześniejszym spotkaniom w Loreto Chóru ATK, Kirchenchor St. Peter und Paul z Oberkochen oraz Coro del Duomo z Montebelluny. W Belgii z kolei Chór ATK uczestniczył w uroczystej inauguracji roku akademickiego Uniwersytetu Katolickiego w Louvain oraz odbył dwukrotne tournée po całym kraju.

W czasie wakacji, po całorocznej pracy i pomyślnie zdanej sesji egzaminacyjnej, studenci zazwyczaj wypoczywają. Chór jednak pracuje dalej; odbywają się obozy szkoleniowe, kursy wokalne i dyrygenckie, a przede wszystkim – najczęściej miesięczne – tournée artystyczne. Śpiew zespołu można było usłyszeć w ostatnich latach m.in. w Paryżu, Lyonie, wysokich Alpach niedaleko Abertville, na Lazurowym Wybrzeżu, w Monako, na wyspie Ile de Ré, w Rocamadour, Pirenejach, Andorze, we Fryburgu w Szwajcarii, Asyżu czy Rzymie. Rzym! Tam na Placu Św. Piotra w papieskich apartamentach czy w ogrodach watykańskich chór czterokrotnie spotykał się z Ojcem Świętym, papieżem Janem Pawłem II.

Największym jednak przeżyciem było spotkanie z Ojcem Św. w Castel Gandolfo w 1982 r. O godzinie 7 rano w prywatnej kaplicy księcia chórzyci i dyrygent koncelebrowali Mszę św. z Ojcem Św. a chór śpiewał części stałe i zmienne liturgii. Po dziękczynieniu wszyscy przeszli do salonu, gdzie przez godzinę chórzyci śpiewali Ojcu Św. cały repertuar od polifonii renesansu po piosenki ludowe. Po tym zaimprovizowanym koncercie wyszli z salonu z podarunkiem od Ojca Św. w postaci miliona lirów, które bardzo się przydały na zakupienie zdjęć zrobionych w czasie tego szczególnego spotkania.

Ostatnio wraz z delegacją Senatu ATK chór brał udział w uroczystościach beatyfikacyjnych s. Faustyny Kowalskiej, Anieli Truszkowskiej i Stanisława Kazimierczyka (18 kwiecień 1993). Przy tej okazji chór dokonał nagrań archiwalnych dla Radio Vaticana i telewizji katolickiej „Retebłu”.

Działalność Chóru ATK to przede wszystkim liturgiczna służba Kościołowi w Polsce. Stąd uczestnictwo w procesjach Bożego Ciała, mszach św. z okazji świąt narodowych i kościelnych, konsekracjach kościołów i innych ważnych wydarzeniach. Do takich z pewnością należą pielgrzymki Ojca Św. do Ojczyzny. W czasie II pielgrzymki wydawało się chórzystom, że nie zaśpiewają papieżowi „bo nikt ich nie najał”. I oto przychodzi wspólna propozycja od księdza prymasa Józefa Glempa, by zaśpiewać Ojcu Św. podczas śniadania w siedzibie Prymasa Polski. Przeżycie tym głębsze, że niespodziewane. Później dalszy ciąg uroczystości na Jasnej Górze z udziałem zespołu.

W czasie III pielgrzymki, na Placu Defilad chór wykonał po raz pierwszy „Totus Tuus” Henryka Mikołaja Góreckiego, a w czasie IV na Agrykoli śpiewał w połączonych chórach.

Bardzo ważnym wydarzeniem było przygotowanie śpiewów liturgicznych, wraz z orkiestrą Filharmonii Częstochowskiej, na VI Światowy Dzień Młodzieży. Zorganizowany przez ks. Kazimierza Szymonika 150-osobowy chór złożony z chórzystów ATK i delegacji innych polskich chórów akademickich, przez 2 tygodnie wspólnie pracował i modlił się z młodzieżą całego świata strzegąc tradycji rzymskiej i polskiej.

Na szczególną uwagę zasługuje stała współpraca z Orkiestrą Koncertową Wojska Polskiego im. Stanisława Moniuszki. Oba zespoły mają na swym koncie prawykonanie „Mszy Polskiej” Juliusza Łuciuka podczas Festiwalu Muzyki Sakralnej „Gaude Mater” w Częstochowie, utworu skomponowanego specjalnie dla tych wykonawców. Wspólna działalność koncertowa zaowocowała wykonaniami II i IV „Litani Ostrobramskiej” St. Moniuszki, „Glorii” A. Vivaldiego oraz wielu kołęd w kościołach warszawskich.

Koncerty Chóru ATK to przede wszystkim polska, religijna muzyka współczesna: „Magnificat” Juliusza Łuciuka, „Przybądź Duchu Święty” Henryka Mikołaja Góreckiego, „Gloria Tibi Trinitas” Mariana Sawy, „Ave Regina caelorum” Tadeusza Pacionkiewicza, „Ave Maria” Pawła Łukaszewskiego, a także „Exodus” Wojciecha Kilara, „Mała Liturgia Prawosławna” Romualda Twardowskiego, „Beatus Vir” H.M. Góreckiego, „Oratorium Legnickie” Józefa Świdra, „Stabat Mater” Karola Szymanowskiego, to tylko niektóre pozycje z bogatego repertuaru Jubilat.

Ważnym elementem działalności zespołu jest udział w życiu uczelni. Chór uczestniczy corocznie w inauguracji Roku Akademickiego, bierze udział w licznych okolicznościowych mszach świętych i uroczystościach nadania tytułów Doktora Honoris Causa. Tradycją stało się już coroczne spotkanie opłatkowe, połączone z koncertem kołęd, w rezydencji Prymasa Polski, Wielkiego Kanclerze ATK.

Cenną dla chórzystów jest możliwość śpiewu w klasztorze Ojców Franciszkanów w Niepokalanowie, gdzie w roku 1993 chór wystąpił dwukrotnie, a w 1994 r. zainaugurował obchody Roku Kolbiańskiego.

Wartym podkreślenia jest fakt, że ożywiona działalność artystyczna, bogaty program imprez i obrzmiła ilość wykonywanych utworów to efekt ciężkiej, bezinteresownej pracy studentów-chórzystów, którzy swój wolny czas poświęcają propagowaniu polskiej kultury.

Każdy koncert wymaga przygotowań. Próby zespołu to czterogodzinne intensywnie, wymagające ogromnego zaangażowania emocjonalnego i fizycznego, spotkania w siedzibie Chóru, w kościele Matki Boskiej Częstochowskiej przy ul. Zagórnej. Zwykle zaczynają się czterdziestominutowymi ćwiczeniami emisji głosu, prowadzonymi od wielu już lat przez panią Alicję Ogrodzińską. Jej pracy nad techniką wokalną zawdzięcza chór piękną barwę, dynamikę i kondycję.

Koncert, to nie tylko śpiew. Transport, miejsce w hotelu, zorganizowanie wyżywienia, przygotowanie miejsca koncertu, dbałość o stronę finansową przedsięwzięcia, stroje dla chórzystów, prowadzenie korespondencji i dokumentacji – to obowiązki Zarządu.

Z jego to inicjatywy w 1992 roku powstało Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Sakralnej, pragnące propagować polską muzykę w kraju i za granicą. Poprzez organizację koncertów, festiwałów, konkursów, seminariów, wydając nuty i płyty, SMMS wspiera organizacyjnie Chór Akademii Teologii Katolickiej. Jest współwydawcą pierwszej płyty kompaktowej Chóru, na której zarejestrowane zostały utwory religijne polskich kompozytorów współczesnych. Płyta ta stała się jednym z elementów zorganizowanych przy współudziale SMMS obchodów Jubileuszu 25-lecia istnienia zespołu. Uroczystości jubileuszowe, które odbyły się w dniach 11-14 listopada 1993, poprzedzone zostały wielkim wydarzeniem kulturalnym, jakim było nadanie tytułu Doktora Honoris Causa wybitnemu kompozytorowi – Henrykowi Mikołajowi Góreckiemu przez Akademię Teologii Katolickiej podczas inauguracji roku akademickiego 1993/94. Prawykonanie z tej okazji utworu „Przybądź Duchu Święty” H.M. Góreckiego oraz pierwsza prezentacja płyty CD, na której został ten utwór zarejestrowany, była w tym wielkim dniu sukcesem także i zespołu; tym bardziej że ta właśnie kompozycja została wykorzystana przez Telewizję Polską w filmie biograficznym poświęconym kompozytorowi. Obchody Jubileuszu przybrały formę czterodniowego święta muzyki choralnej. W warszawskiej Katedrze, w kościele proseminaryjnym na Krakowskim Przedmieściu, w siedzibie chóru przy ul. Zagórnej odbywały się koncerty, sympozja i spotkania prawie trzystu zaproszonych z tej okazji gości. Wykład inauguracyjny wygłosił prof. Juliusz Łuciuk z Krakowa, wywołując dyskusję na temat stanu polskiej muzyki religijnej. W obchodach uczestniczył także zaproszone przez Chór ATK oraz SMMS zaprzyjaźnione chóry: Warszawski Zespół Chorałowy, Chór SGGW, Warszawski Chór Międzuczelniany, Pueri Cantores Tarnovienses oraz Maîtrise Saint Evode z Rouen. Wzięły one udział w „Koncercie Przyjaciół” zakończonym szczególnie wzruszającym momentem jakim było wspólne odśpiewanie hymnu „Gaude Mater Polonia”.

Najważniejszym punktem Jubileuszu była uroczysta Msza św. odprawiona pod przewodnictwem Jego Magnificencji ks. prof. Jana Łacha w kościele św. Józefa Oblubieńca oraz koncert Chóru ATK z towarzyszeniem Orkiestry Koncertowej Wojska Polskiego im. St. Moniuszki, który uświetnił swoją obecnością Prymas Polski Ksiądz Kardynał Józef Glemp. Wśród przybyłych gości znaleźli się: Senat ATK, przedstawiciele ambasad, Ministerstwa Kultury i Sztuki, kompozytorzy, muzykologowie, dyrygenci, krytycy oraz trzydziestoosobowa grupa przyjaciół z Blombergu (z burmistrzem Dieterem Machentanz), a także delegacje z Oberkochen (Niemcy) z burmistrzem Haraldem Gentschen, impresario chóru z Francji Guy Chevet z małżonką, przedstawicielki Stowarzyszenia „Solidarité au Service des Echanges” z Paryża – panie Marie Bénédicte i Anne de Bournoville, Thérèse i Christiane van den Bulcke oraz Państwo Edith i Eric Delbrouck z Belgii.

Obchodom towarzyszyły także koncerty w warszawskiej Katedrze w wykonaniu zaproszonych gości.

Zamierzenia Chóru ATK na 1994 rok obejmują: przyjęcie w maju b.r. chóru z Oberkochen oraz trzy tournées – w czerwcu krótki wyjazd do Drezna na Katholikentag, wrzesień to miesięczny pobyt we Francji, natomiast na przełomie października i listopada koncerty w Grecji, gdzie nawiązano ostatnio współpracę w chórem Uniwersytetu w Atenach. Obecnie zespół jest w trakcie przygotowań kolejnych płyt kompaktowych.

Problemem pozostaje sprawa możliwości finansowych. Zła kondycja instytucji kulturalnych ogranicza pole działania takich zespołów jak Chór ATK, który polskiej kulturze może zaofiarować nie środki materialne lecz pracę, zdolności, zaangażowanie i wiarę w sens pełnionej misji. A jednak „ten świat potrzebuje piękna, by nie pogrzyżć się w rozpacz” – z wykładu inauguracyjnego H.M. Góreckiego.

Ks. KAZIMIERZ SZYMONIK

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOŁA NAUKOWEGO HISTORYKÓW KOŚCIOŁA PRZY AKADEMII TEOLOGII KATOLICKIEJ W WARSZAWIE

Pod koniec 1992 r., dzięki inicjatywie ks. prof. Józefa Mandziuka, zainicjowało swoją działalność Koło Naukowe Historyków Kościoła przy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. W dniu 16 XII 1992 r. odbyły się wybory władz Koła. Prezesem został o. Dariusz Cichor, OSPPE, wiceprezesem – Michał Gajownik, sekretarzem – Adam Dziurok, skarbnikiem – Janusz Potocki. Opiekę nad działalnością naukowo-organizacyjną Koła z ramienia Wydziału KNHiS sprawuje ks. prof. J. Mandziuk.

W trakcie wielu spotkań i dyskusji nad programem działania Koła wykrystalizowały się formy jego przyszłej aktywności na polu naukowym. Postanowiono, że pójść one w dwóch kierunkach: 1) organizacji wyjazdów naukowych do archiwów i bibliotek polskich, oraz 2) urządzaniu comiesięcznych spotkań z wykładem i dyskusją.

Pierwsza wyprawa o charakterze naukowym nastąpiła w dniu 19 V 1993 r. Ponad dwudziestu studentów Historii Kościoła przybyło na Jasną Górę w Częstochowie w celu zapoznania się z zasobem archiwalnym i bibliotecznym miejscowego sanktuarium. Rolę przewodnika pełnił o. Dariusz Cichor, paulin. Po zapoznaniu się z dziejami klasztoru paulinów zaaprezentowano studentom najcenniejsze eksponaty ze zbiorów Archiwum klasztoru: średniowieczne dyplomy pergaminowe, kodeksy rękopiśmienne, będące produktami skryptorów paulińskich w XV w., oraz kodeksy luksusowe z jasnogórskim Mszalem Jagiellonów (XVI w.) na czele. Kolejnym punktem spotkania, odbywającego się w pomieszczeniu Starej Biblioteki konwentu,